

פניני הדף

הארות והערות שנאמרו בשיעור הדף היומי
בביה"כ "אליהו הנביא", בשכונת רוממה, ירושלים

שאלת החודש

" האולם שנועלם "

מעשה באולם חתונות במרכז ירושלים אשר הוצף בהזמנות לקראת עונת הקיץ אולם מחמת מריבה שנפרצה בין השותפים בעלי האולם פנו לערכאות ואלו הוציאו צו מניעה שאין לערוך אירועים באולם עד לבירור והכרעה, המשפחות קיבלו בהלם את הידיעה והחלו לחפש אולם חלופי אך לא כולם הסתדרו למצוא אולמות במחיר זול כמו האולם המדובר מי ישא בנוזקים: (א) של הדפסת ההזמנות מחדש.

(ב) תזמורת שבוטלה כיון שהזמנו לתאריך השני ע"י אחרים.

(ג) פער התשלום של האולם למי שמצא אולם יקר יותר?

תנו דעתכם בנידון לפקס: 02-5817174, pninyhadaf@gmail.com

דבר העורך

" שלוש מילים "

היה זה במוצאי שבת. בלובי המלון היקרתי התאספו כל צוות הארגון הרפואי, החולים ובני משפחותיהם, בסיומה של שבת גיבוש לכל הצוות, אשר עושה לילות כימים לתת לילדים החולים את המיטב. האוירה היתה מרוממת במיוחד, ראשון הנאמרים מנהל הארגון "חיים", אחז מיקרופון בידו ופתח את דבריו החמים בהודאה לכל אחד ואחד מהנמצאים בגיבוש, הוא הזכיר כל שם ולאחריו נשמעו מחיאות כפיים סוערות, אולם לפתע עצר חיים את נאומו וביקש להודות לאדם שאיננו כאן, אך לו הוא חייב את כל מפעל חייו, הלא הוא הפרופסור אלישר כהן רופא משפחה שבאתי אליו כשהייתי ילד בגיל שש וחצי לטיפול עקב כאב גרון שהיה לי, כשיצאתי אמר הרופא למזכירתו שלוש מילים תראי איזה "ילד עם כח"! אני שמעתי את מילות העידוד ובכל הזדמנות הזכרתי לעצמי שאני חייב להצליח כי אני "ילד עם כח" וכך הוקם המפעל הגדול הזה. מחיאות כפיים סוערות במיוחד לאיש שאיננו כאן נשמעו מכל עבר, ואז התרחש מראה מוזר, העוזר של "חיים" ליווה אדם מבוגר לעבר הבמה וביקש את המיקרופון, האורח החל לדבר לקהל שלא הבין מיהו, ערב טוב קהל נכבד! אני הרופא "אלישר כהן"! ברצוני לתקן את "חיים" ולספר דברים כהווייתם. אני זוכר את היום שבו בא אלי "חיים" עם אמו כשחש בגרונו, אולם באותו יום בא אלי ילד נוסף שסבל מאין ספור חולאים ושמו "רוני" כשיצא "חיים" נכנס "רוני" ועל רוני אמרתי למזכירה "תראי איזה ילד עם כח" חיים לקח את המילים שלא היו מיועדות אליו ותראו איזה מהפכה הוא חולל...

אליכם לומדי הדף - היומי זהו "החג שלכם" חג ללומדי התורה העמלים לילות כימים יהי רצון שתזכו יחד עם כל בית ישראל לראות פירות ופירי פירות במעשיכם אמון.

השיעור בדף היומי נמסר ע"י הרב **אהרון בן אדיבה** שליט"א מדי ערב בשעה 20:15, לאחר תפילת ערבית, בביה"כ אליהו הנביא רח' פתח תקוה 1, שכונת רוממה

לעילוי נשמת

לעילוי נשמת מורינו הגה"ג הרב **יעקב יוסף בן מרגלית** צוק"ל נלב"ע ב' אייר תשע"ג הנוצח ע"י תלמידיו שומעי לקחו

אלו שנדבו להחזקת הגליון:

מקום זה יכול להיות שלך!

זיכוי הרבים! למעלה מ-10.000 קוראים

להשתתפות בהחזקת הגליון פנה למערכת 050-419-01-85

תשובות ניתן לשלוח למערכת "פניני הדף" בלבד:

רח' פולונסקי 26 ירושלים. פקס 02-5817174 טל: 02-5829850

pninyhadaf@gmail.com

פתגמי מוסר:

* במוסר אין הוראה לרבים, כי אם כן, זה דומה למיטה של סדום, לארוך היו חותכים, ולקצר היו מאריכים.

* מדוע לא מברכים שעשני יהודי? כי הקב"ה דאג שלא תהיה גוי ובשביל להיות יהודי זו העבודה שלך.

* התורה נמשלה לין כי זה לפי מידה לאחד מתאים כוס והאחד משתכר מזה.

* חתן צריך ללמוד מהמשכן:
(א) לפעמים מקריבים קרבן
(ב) לפעמים זה קדש קדשים
(ג) לפעמים נשארים בחצר.

* מעשה באחד האדמורים שנסע ברכבו לפתע ראה חסיד שלו שהולך עם מעיל פתוח וכרסו נראית לעין כל, מיד שראהו החסיד סגר את מעילו אמר לו הרבי "שמנת! עבית! כסית!".

* אחד הגיע לרב ושאל רבנו גרשום גזר שלא לפתוח מכתב שאינו שלך האם אסר גם לקרוא? א"ל הרב ע"ז יש ק"ו "אם על הפתיחה חייב על (הכרייה) הקריאה לא כל שכן".

* בני אדם: מעשה בחתם סופר שלימד קבוצת תלמידים את כל ארבעת חלקי השו"ע כשסיימו אמר הרב עכשיו אני אלמד אתכם את החלק החמישי איך להתנהג עם בני אדם, לימים נשלח אחד מהחבורה לקהילה אולם כעבור זמן קצר שב, שאלו אותו חבריו הרי למדת גם את החלק החמישי? אמר להם נכון אבל את החלק השישי איך להתנהג עם מי שלא בן - אדם את זה לא למדנו. (הגה"ג משה רטמן שליט"א)

* מלאך: מעשה באשה שסחה לחברתה בעלי "מלאך" ענתה לה חברתה: אינני יודעת אם בעלי מלאך, מה שבטוח שהוא לא בן אדם...

* מעשה באחד הגדולים שראה גדול אחר מקפל את הטלית במוצאי שבת אמר הגדול, העולם אומר שסגולה לשלום בית זה לקפל את הטלית במוצ"ש, ואני אומר שהסגולה היותר גדולה זה לשתוף כלים במוצאי שבת...

* חשבונות: מעשה באדם שזכה ב"פיס" שאלו אותו איך ניחשת את המספרים? ענה: פשוט, אני אוהב את המספר שבע ובחרתי את מספר שמונה כי הוא לידו ואת מספר 19 כי שבע ועוד שמונה = 19. אמרו לו: מה פתאום? שבע ועוד שמונה = 15!! אמר: "אוי, איזה מזל שאני לא יודע חשבון!"
"האלוקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים" מי שעושה חשבון רק מפסיד מכך.

(ח) דף סט. הנידון: מניעת השכרת דירה למחלל שבת בפרהסיא.

נתבאר בגמ' גדר מומר זה המחלל שבת בפרהסיא ודנו הפוסקים בגדר תינוק שנשבה בזה"ז.
השאלה: אדם שיש לו דירה להשכרה ואינו מצליח להשכירה, וחפץ להשכירה למחלל שבת, האם השכנים יכולים לעכב?

(ט) דף ע. הנידון: אדם שנפטר בערב פסח ולא מכר את חמצו.

נתבאר בגמ' דין אדם שנפטר בשבת ולא ביטל רשותו האם היורשים יכולים לבטל?
השאלה: אדם שהיה מחוסר הכרה ולא מכר חמצו ונפטר בערב פסח אחר חצות, האם רשאים היורשים לסמוך על המכירה הכללית?

(י) דף עא. הנידון: אכל מעוגיות חברו ללא רשות האם נפסל לעדות.

נתבאר בגמ' דין שליח התורם ולא פירש בעה"ב וא"ל כלך אצל יפות מתי תרומתו תרומה.
השאלה: עד הבא לחתום על גט ואכל מעוגיות של חברו, באמרו: הוא לא יקפיד עלי, האם נפסל לעדות?

(יא) דף עב: הנידון: בחירת מינוי רב שיש לו קולות בהלכה או רב המחמיר.

נתבאר בגמ' מח' של ב"ש וב"ה על מחיצות שאינם מגיעות לתקרה האם כל אחד צריך לתת עירוב.
השאלה: הגמ' הכריעה כלשון המקילה במח' מטעם כח דהיתרא עדיף, האם יש להעדיף את הרב המיקל?

(יב) דף עג. הנידון: ברכת האורח בכו הסמוך על שולחן אביו.

נתבאר בגמ' גדר מי שאוסר אם אינו מערב אבל הסמוך על שולחן מארחו א"צ לערב.
השאלה: בן שאינו נשוי הסמוך על שולחן אביו, האם צריך לברך ברכת האורח, וכן המתארח במלון האם צריך לברך ברכת האורח?

(יג) דף עד: הנידון: הדלקת נרות שבת לבני ספרד בשבת חתן במקום אכילה או שינה.

נתבאר בגמ' נחלקו לגבי הנחת העירוב האם מקום שינה גורם או מקום אכילה גורם.
השאלה: המתארחים בשבת חתן, היכן ידליקו במקום שינה או במקום אכילה ורק הראשונה תברך?

(יד) דף עה. הנידון: מכירת דירה בארץ ישראל לגוי.

נתבאר בגמ' לגבי דירת העכו"ם לא שמיה דירה ויש להזהר שלא לדור יחיד ליד הגוי, שמא ילמד ממעשיו.
השאלה: אדם החפץ למכור דירתו, ואין לו קונה יהודי שמוכן לשלם את המחיר, האם רשאי למוכרו לגוי?

(טו) דף עו. הנידון: בנין פרטי על עמודים האם חייב במזוזה.

נתבאר בגמ' בדין הנחת עירוב בבית שער יחיד, ובשו"ע יו"ד (רפח), דן לגבי חיוב מזוזה.
השאלה: בנין פרטי הבנוי על עמודים, האם חייבים העמודים במזוזה?

(טז) דף עז: הנידון: שאל סולם יקר ונגנב והתברר שהסולם מקצועי.

נתבאר בגמ' דין סולם המונח ע"ג הכותל האם ממעט בכותל לענין עירוב.
השאלה: אדם שאל משכינו סולם ונגנב, וטוען השכן שהסולם היה מקצועי ויקר, כמה חייב לשלם?

(יז) דף עט. הנידון: ברכת הגומל לאשה בעזרת נשים.

נתבאר בגמ' דין מחיצה והכלל שכל מחיצה שאינה מגיעה לתקרה אין שם מחיצה עליה.
השאלה: אשה החפצה לברך "הגומל" האם יכולה לברך מעזרת נשים, או שנחשב לרשות אחרת?

(יח) דף עט: הנידון: הדלקת מזגן קור ע"י ציווי לגוי.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (של) הכל חולים אצל הצינה ולכן הותר לעשות מדורה לחולה אפי' בתקופת תמוז.

השאלה: באופנים שהותר להדליק מדורה לחמם, האם הותר הדלקת מזגן קור, או שבזה לא התיירו?

(יט) דף פ. הנידון: אשה הזמינה מזגן ללא ידיעת בעלה.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (ססז) אשתו של אדם מערבת לו שלא מדעתו ואפי' מיחה בה עיי"ש.
השאלה: מעשה באשה שהזמינה מזגן ללא ידיעת בעלה, ובאמצע ההתקנה הגיע הבעל, ומוחה, ודורש מהמתקין שילך בלא כלום, האם רשאי?

(כ) דף פא. הנידון: גננת האופה חלות לילדות האם חייבת בחלה.

נתבאר בגמ' ובשו"ע יו"ד (שכג) שיעור הפרשת חלה לנחתום ולאשה העושה למכור בשוק ודין עיסה העשויה להיחלק.

השאלה: גננת העושה עיסה עם הילדות בגן, וכל אחת לוקחת חלקה, האם מפרישה בברכה?

(כא) דף פא: הנידון: קניית חבית יין ע"י מעות.

נתבאר בגמ' ובשו"ע חו"מ (קצט) הזמנים שקונה ע"י מעות ללא משיכה ובכללם יין לקידוש, ובקצה"ח הוסיף גם פת.

השאלה: אדם שקנה חבית יין ושילם ולא עשה משיכה, האם קנה או מכין שזה לשבתות הרבה צריך משיכה?

(כב) דף פב. הנידון: פסילת קידושין שאחד העדים עושה "לוטו" ו"טוטו".

נתבאר בגמ' ובשו"ע חו"מ (לד) דין הפסולים לעדות ואחד מהם זה המשחק בקוביא ונח' השו"ע והרמ"א בדין זה.

השאלה: האם ניתן לפסול עד קידושין הנוהג כדעת השו"ע ועושה "לוטו" ו"טוטו"?

(כג) דף פג. הנידון: שיעור הפרשת חלה בקמח מלא.

נתבאר בגמ' ובשו"ע יו"ד (שכד) שיעור הפרשת חלה מ"ג ביצים וחמש ביצה.

השאלה: האם קמח מלא מתחייב בהפרשת חלה בשיעור של ק"ג ועוד משום משקלו הכבד?

(כד) דף פה: הנידון: חנופה לתורם עשיר המחזיק מוסדות תורה.

נתבאר בגמ' שרבי היה מכבד עשירים וכן רבי עקיבא ומשום כך עשו כבוד לבן בונייס.

השאלה: האם מותר להתחנף לעשירים מחו"ל המחזיקים מוסדות תורה, או שבעצם החנופה הוי ביזוי כבוד התורה?

(כה) דף פו. הנידון: אב המוזמן לשבת לבנו או בתו לאן ילך.

נתבאר בגמ' שאדם עשוי ללכת אל חתנו אבל אינו עשוי לדור אצל כלתו שמא תקוטט עמו.

השאלה: אב שיש לו בחירה לבא להתארח אצל בנו או בתו האם יעדיף לילך אצל בתו?

א) הזמין טכנאי לתקן "מכונת כביסה" קבעו למחרת בעשר בבוקר, בינתיים המכונה הסתדרה, הוא התקשר לטכנאי לבטלו אך זה לא ענה כי חשב שרוצה לזרוז, הטכנאי הגיע ודורש תשלום מלא האם רשאי? (ב) האם מותר להביא מכונת לשיטפה לאדם ששוטף את הרכבים עם הברז של כיבוי אש המשותף לכל השכנים? (ג) אדם ראה מודעה מזונו למכירה, הוא הגיע, מצא חן בעיניו, שילם לגברת, והעמיס את המזונו ברכב, לפתע מגיע הבעל ואמר אני לא מרשה למכור, מי ישא בעלויות הנזק? (ד) שוכר ששבר שתי בלטות וחיפש כמותם בכל העיר ולא מצא והמשכיר דורש שיחליף את כל הרצפות כי הם חפצים בצבע תואם האם רשאים לחייבו על כל הדירה?

פניני דחיי:

א) רכבת שהרגה אדם האם מותר לכהן לעלות לתוכה? (ב) האם יש מניעה מלהצטלם ב"פוטו" שלאחר הצילום מרכיבים את התמונה על בגדי כומר? (ג) מי שהזמין לבר מצוה והרגיש לא נעים לבא ללא מתנה ולקח ספר של ביהמ"ד עטפו וסמך על המקבל שהוא ישיבנו על איסורים עבר? (ד) מדוע לא חוששים במילה שלא בזמנה למול בתיקין לחוש לדעת הראב"ד הסובר שכל רגע הוא ברכת?

תשובה דזווי:

ש. אדם בירר אצל בעה"ב הצעת מחיר הפועל הגיע בחשאי ונתן מחיר זול יותר האם מותר לקחתו? ת. השיבו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א יש לחלק תשובה זו, לגבי הפועל נתבאר בשו"ע חו"מ (רלז) שעובר משום "עני המהפך בחררה" ואם הצעתו של הפועל היא בגדר מציאה ישנם ב' דעות בשו"ע אם יש איסור זה. ולגבי בעה"ב השואל אם מותר לקחת את הפועל נתבאר בדברי הגאונים (קיד) בשם שו"ת נחלה ליהושע שאין עליו איסור של "עני המהפך" אם המוכר מזמין אותו וכאן בעה"ב קרא לו ובספרי שו"ת משפטי חיים (בטז) הארכתי בזה.

תשובה דחיי:

ש. מעשה באב שילדו בלע מטבע נסע עמו לביה"ח ובדרך פלט את המטבע האם מותר לשוב עם מחלל שבת שנוסע בכיוון של מקום מגורם? ת. השיבו מורינו הגה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א א) יש לאב לעצור מיד ובאופן שלא יחלל שבת (בהדלקת אורות העצירה) ע"י הרמת הרגל מהגז וכיו"ב, ב) אם הם במקום קרוב לשוב ילכו לשבות שם, ג) אם הם רחוקים מהישוב לכאורה היה ניתן להתיר אם עצר להם מחלל שבת והציע להם לעלות משום שאינו מרבה בשיעורים, אולם משום חילול ה' יש לאסור. ד) אם עבר אמבולנס הנוסע לכיוון שלהם מכיון שנוסע לצורך היתר יש להתיר להם לעלות עליו עד מקום ישובם.

נשגור קמיה מרנן ורבנן ברכת יישר כח לכל אלו הנושאים ונותנים עמנו, ובראשם:

לגה"ג הרב יצחק זילברשטיין. לגה"ג הרב זלמן נחמיה גולדברג. לגה"ג הרב דוד אסולין. לגה"ג הרב אשר חנניה. לגה"ג הרב גמליאל הכהן רבינוביץ. לגה"ג הרב אברהם בן חיים. לגה"ג הרב שלמה שעני. לגה"ג הרב שריאל רוזנברג. לגה"ג הרב ציון בן אדיבה. לגה"ג הרב ישעיהו רוטנברג. לגה"ג הרב מנשה שוע, לגה"ג הרב יצחק חיים פוס. לגה"ג הרב אברהם חיים הרש. לגה"ג הרב משה כהניאן. לגה"ג הרב אליהו בר שלום. לגה"ג הרב ירון אשכנזי שליט"א.

בברכת "עוד ינובון כשיבה" להגדיל תורה ולהאדירה

שאלת החודש
מתוך פניני הדף מס' 83

מעשה באדם שחפץ לקנות דירה של חברו אולם הסיכום היה ששמאי יעריך את הדירה ולפי זה הוא ישלם המוכר נגיש לשמאי ושאל אותו כמה להערכתך הדירה שווה ענה בסביבות 300 אלף\$ אמר לו בעל הדירה אני אתן לך 5 אלף\$ ואתה תשום את הדירה ב-350 אלף\$. ואכן השמאי אמר לקונה שהמחיר הוא 350 אלף\$. הקונה שילם ונגמר הענין אולם כשהשמאי בא לבקש את כספו איים עליו המוכר שילשין עליו, לימים המוכר שב בתשובה ורצה לתקן את העוול שעשה ולכך החזיר 50 אלף דולר לקונה ושואל האם מחוייב לשלם לשמאי מלבד הכסף של השמאות גם את השוחד של חמש אלף\$?

אלו תשובות הרבנים: יש לחייבו לשלם את כל מה שסיכם עמו.

מקורות ונימוקים: הגמ' מס' ר"ה (כא) מספרת על עד שנשכר ע"י הבייתוסים להעיד שקר וגילה שנתנו לו מעות בעבור זה וחכמים השאירו אצלו את הממון, ומאן הוכיח נתייה"מ (טא) לגבי השוכר עידי שקר ועשו כדבריו וקבלו מעות אי"צ להשיב, ונחלקו כשלא נתן את המעות האם חייב לשלם, לדעת החת"ס (חו"מכו), פטור מלשלם, ומה שילפינן מאתנן שחייב לשלם אין ללמוד משם, דחידוש הוא וחייבו שם הוא בדיני שמים, אולם האמרי בינה (דייניז), הוכיח לדמות כל שוכר פעולת איסור לאתנן המבואר בגמ' ע"ז (סב) וב"מ (צא) שאם לא היה חייב מיתה היה חייב לשלם ומרן הגר"ח הוסיף אף שיש לשלם לו מ"מ יש להביאו לב"ד שיקנסו את השמאי בכדי שלא יהא חוטא נשכר.

(יישר כח למורינו הגה"ג הרב יצחק זילברשטיין הגה"ג אברהם בן חיים הגה"ג דוד אסולין הגה"ג שלמה שעני והגה"ג ישעיה רוטנברג שליט"א)

שאלות ותשובות לגליון פניני הדף מס' 83

כל הזכויות שמורות למערכת.

ש. תושב חו"ל שקנה בית ונאמר לו שזה בית חדש והתברר שהבית ישן ומשופץ כחדש האם הוא מקח טעות?

ת. השיבו מורינו הגה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א עפ"י ה"תורת חיים" (עירובין נג) שדין זה תלוי במח' רב ושמואל בפירוש הפס' "ויקם מלך חדש" האם חדש ממש או שהתחדשו גזירותיו, ומכיון שאין ידוע לנו מהי דעת רב ומהי דעת שמואל, בממון אזלי' כשמואל ובכל ספק ממון הולכים לקולא, ועיין מהרש"ם דעת תורה (או"ח תסחב), שדין לגבי הפיכת בגד לצורך ברכת שהחיינו, אולם הגר"א בר שלום שליט"א כ' עפ"י השו"ע חו"מ (רלב,ו) "כל שהסכימו עליו בני המדינה שהוא מום שמחזירים בו מקח זה, מחזירים בו", ומעתה אם דרך בני אדם לכתוב על משופצת "כחדשה" הוא מקח טעות,ומ"מ אם הוחלפה הצנרת, ואין נפק"מ חוץ מהתיאור החיצוני אין זה מקח טעות.

ש. מעשה באדם שחסם את החנייה של שכניו ושכנו החילוני חפץ לצאת בשבת ומאיים שאם הרכב לא יפונה הוא יזמין גרר האם מותר לתת לו את המפתחות שהוא יזיז את הרכב?

ת. השיבו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א שאין היתר לתת לו את המפתחות שבה נהפך למסייע בידי עוברי עבירה, ואמרינן הלעיטהו לרשע וימות, ואם הוא יזמין "גרר" אין זה מענינו.

ש. האם יש מקום להתיר מה שנוהגים הצלמים בבר מצוה להניח תפילין בלילה לשם צילום?

ת. השיבו הגה"ג דוד אסולין שליט"א עפ"י מה שפסק השו"ע (או"ח לב), "אסור להניח תפילין בלילה שמא ישכח ויישן בהם" וגם אם מונחים עליו אין להשאירם עליו, ורק אם צריך לשומרם מאיבוד או נזק מותר להניחם, ולדעת האריז"ל גם לצורך שמירה אסור, ואין היתר אלא לפרק את קשר ה"דלת" בתפילין של ראש, או שיעשה צורת תפילין

מקופסאות וכדו' לשם צילום, אולם הגר"א בן חיים שליט"א הביא משו"ת שבט הקהתי (ו,טו) שהתיר לנער בר מצוה למדוד תפילין בלילה או לצורך לימוד ומיירי שאינו מכין לשם מצוה ודמי למה שכ' השו"ע (שם ד)

שמי שמשכים קודם היום מותר להניח תפילין ואין חשש שיטש בהם כיון שיוצא לדרך, והגה"ג חנוך הרץ שליט"א העיר שיש להסתפק אם מותר לעשות קופסאות כעין תפילין שמא גם בזה יש לזולזל לתפילין.

ש. אדם המסופק ואין לפניו דרך לברר כמה לעומר האם יכול לומר את שתי הימים שמתוכם יש את היום הנכון?

ת. השיבו הגה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א שנחלקו בדין זה בשו"ת אבני נזר (יו"ד רמחג), כ' שאסור לו לברך ולספור שני ימים שכל שהספירה אינה מבוררת אין שם ספירה עליה, ומאיידך בשו"ת דבר אברהם (אלד), כ' אפשר שיכול לספור בברכה ומ"מ צידד שימנע מכך, וכן דעת הגה"ג אליעזר יחיאל קונשטט שליט"א.

ש. האם משערים שיעור שונה של תוך כדי דיבור באדם כבד פה?

ת. השיבנו הגה"ג אליהו בר שלום שליט"א בדין זה נחלקו הראשונים במס' ב"ב (קכט) לדעת ר"ת פירוש התקנה שיוכל לשאול בשלום רבו בזמן מסחר או קריאת שמע, אולם הר"ן סובר ששיעור זה הוא שאין דיבור האדם נגמר עד עבור זמן מסוים, והנ"מ במגמגם שלדעת הר"ן שיעורו שווה שהרי חכמים השוו מידותיהם ואמרו שיעור שווה בכל האנשים.

ש. אברך הלומד במסגרת ישיבת בין הזמנים ומקבל מילגה עבור זה האם מותר לו ללמוד תלמיד בשכר?

ת. השיבנו הגה"ג חנוך הרץ שליט"א עפ"י מה שכתב בשו"ת דובב מישרים (ב,טו) לדון באדם המקבל כסף עבור אמירת קדיש על נפטר האם רשאי ליטול כסף מעוד אדם לומר קדיש על אדם אחר, והעלה מהגמ' עירובין (מ) מוכח שאין צריך להזכיר בראש השנה את ראש חודש כיון שזיכרון אחד עולה לו לכאן ולכאן, וגם בנידון דידן שלומד אין מניעה שגם ילמד בשכר אם לומד בישיבת בין הזמנים שאין הגבלה מה ללמוד, והגר"ד אסולין שליט"א הוסיף שהרי האברך מקבל מילגה על בין הזמנים מהכולל בו הוא לומד ובכל זאת נוטל מלגה מישיבת בין הזמנים.

ש. האם מותר להשכיר בנין אשר ישמש לבית משפט ערכאות או שבכלל מחזיק ידי ההולך לערכאות הוא?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א עפ"י מה שפסק השו"ע יו"ד (קנא,י) שאסור להשכיר דירה לגוי משום שמכניס עבודה זרה לבית בקבע והכי נמי אסור להשכיר להם משום שגורם להכניס את הערכאות שגדרם כעבודה זרה שהרי מכחישים את תורת משה רח"ל, ואין לדמות זאת להשכרת דירות למחלל שבת שכתבו הפוסקים להתיר (מהרש"ם, בקפד) ששם האיסור לא נעשה מיד אבל כאן עצם שם הערכאות זה האיסור ולכן אסור להשכירם.

ש. האם יש לאסור לחפש אחר אבידה בשבת משום עובדין דחול שהרי עושה כן לשימור ממונו?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם חיים הרש שליט"א שיש לחלק בין המקומות שחז"ל הורו לנו שיש בזה משום עובדין דחול כמבואר בשו"ע או"ח (שיט,יא) ובמס' שבת (קמ) לגבי שריית בשר חי במים אולם באיבוד ממונו לא גזרו ואדרבא אם כבוש שבת שילבשו את העגיל בשבת יש להתיר.

ש. האם יש להימנע מלכסות בשבת סיר קוגל גדול ממ' סאה שיש בחללו טפח?

ת. השיבנו הגה"ג מאיר סנדר עפ"י המבואר במ"ב (שטו,מה,מט) שאף שאין בכיסויי הכלים משום אוהל בסיר גדול ממ' סאה יש לחוש משום בנין וסתירה כיון שיצא מתורת כלי וכמבואר במ"ב (שיד,ב) ולכן יש להיזהר בזה אבל בשאר כלים לא גזרו.

ש. האם מותר לומר הלכה להחמיר בשם רב שכבר נפטר וא"א לשאול אם כך דעתו?

ת. השיבנו הגה"ג יצחק חיים פוס שליט"א עפ"י המג"א (קנו,ב) שהביא את דברי הגמ' פסחים (ק"ב) "אם ביקשת ליחנק התלה באילן גדול" שמוותר לומר דבר הלכה שאם תאמר בשמך לא יקבלו ובשם אדם גדול יקבלו, וכ"כ אדמוח"ז הגרשז"א זצ"ל במכתב שהובא בס' מאורי השבת להוכיח מתרומת הדשן שהמציא שאלות כדי לעורר את ההלכה, והרמ"ע מפאנו כתב שהר"ף היה נוהג להחליף שמות האמוראים בכדי לאוקמא כהלכתא, וכ"כ בשו"ת רב פעלים (חו"מ,ג,א) עיי"ש.

ש. קייטרינג המשתמש עם ארגזים של תנובה שכנראה נלקחו ללא רשות האם יש להימנע מלהזמין אותם?

ת. השיבנו הגה"ג שריאל רוזנברג שליט"א אין איסור להזמין מהם אולם אין ידיעה שהוא גנב אותם יתכן שהוא קנה אותם מבעל המכולת וישנה אפשרות כזו. (ב) אף אם גנבו את הארגזים מכיון שזה לא חלק ממה שאני מזמין אלא כח עזר צדדי להבאת האוכל אין מניעה מלהזמין מהם קייטרינג.

ש. האם מותר להשתמש במקוה לטבילת כלים הנמצא בפתח החנות בלי ידיעת המוכר?

ת. השיבנו הגה"ג ירון אשכנזי שליט"א שיש לאסור ואף שיש לנו כלל ניהא ליה לאיניש שיעשו מצוה בממונו כאן ע"י שימוש רב מתלכלך המקווה ויהא טורח רב להחליפו, וביותר שעשוי רק לאלו שקונים בכדי להקל עליהם לכך יש להימנע משימוש זה.

ש. אדם שנתפסה טליתו בעץ בשבת האם יש היתר להוריד אותה מהעץ?

ת. השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א עפ"י מה שכ' בשו"ת שבט הלוי (ז,מד) דן בזה וציידד להתיר מטעם שלא הונחה הטלית מדעתו, ודווקא באילן שאין בו י"ט שאז אין חשש שיעלה באילן, ואפשר שכל מה שאסר הרמ"א (שלו,א) לאסור חפץ שהניח מבעור"י ע"ג אילן שאסור ליטלו בשבת, זהו רק שהונח מדעתו, והגר"א בן חיים שליט"א הוסיף שיש להקל אם חלק מהטלית הונחה על האילן, שאז לא נחשב כמשתמש באילן.

ש. אדם שקנה במטוס בחברת תעופה של גויים בדיוטי פרי בכרטיס אשראי מבוטל אשר נקלט החיוב רק כשהמטוס נוחת האם נחשב להפקעת הלוואתו של הגוי?

ת. השיבנו הגה"ג ציון בן אדיבה שליט"א שיש לחלק בין הפקעת הלוואתו שזהו רק בחוב תשלום או דרך מכס, לבין מה שגוזל בעת המקח וכמ"ש מהרש"ל (ב"ק,י,כ), וגזל הגוי אסור, וכאן שלקח בלי לשלם הוא גזלן, ועיין שו"ת משפטי חיים (א,א) לגה"ג אברהם בן חיים שהאריך בזה.

ש. שוכר שעוזב לפני הזמן והמשכיר תובע ממנו לשלם על הזמן הנוותר וחפץ המשכיר לשפץ את הדירה בזמן הנוותר ומשום כך מסרב השוכר לשלם על הזמן שנוותר האם

כופין על מידת סדום?

ת. השיבנו הגה"ג דוד אסולין שליט"א עפ"י מש"כ הרמ"א חו"מ (שסג,ו) השוכר רשאי לומר למשכיר לפני גמר שכירותו אם לא תוותר לי על הכסף אין לך רשות להיכנס לדירה כיון שהוא חסר ועיין שער משפט (שיב) אולם אם השוכר שתק יכול המשכיר להינות מהדירה כיון שזה נהנה וזה אינו חסר כמבואר בשו"ע (שם,ו).

ש. השותה "מי טוניק" לתענוג וטעמם מר האם מברך על כך? (הבהרה מגיליון קודם)

ת. השיבנו הגה"ג ירון אשכנזי שליט"א שיש לחלק בין מי שמתענג על שתיה זו שמברך גם אם הוא לא צמא לבין השותה רק לצורך רפואה שיברך רק כשהוא צמא. ש. האם צריך לבדוק ריבוע תפילין ע"י מכשיר?

ת. השיבנו הגה"ג אשר חיים איפרגן שליט"א בס' אורחות רבנו(א,שעה) מסופר שפעם אחת הביא את תפיליו לחזו"א שיבדקם, החזו"א הסתכל בעיניו והכשיר, שאל הסטייפלר אם צריך מכשיר א"ל החזו"א שראיית העין היא הקובעת וכ"כ האג"מ יו"ד (ב,קמו) ואול"צ (ב,מד,הע' לג) ובשו"ת יבי"ע (ד,יו"ד,כא) לגבי תולעים.

ש. האם ניתן לזהות רוצח עפ"י בדיקת ד.נ.א?

ת. מרן הגר"ש ואזנר שליט"א התייחס בכמה תשובות לענין זה והעולה מדבריו שלענין הרשעת אדם אין להסתמך על ראייה ככל שתהיה כיון ש"על פי שני עדים יקום דבר", ומכל מקום יש בכחה לערער את מהמנות העדים.

נודה לכל הרבנים ששלחו לנו את תשובותיהם

לעילוי נשמת אבינו, מורה דרכנו,

הרה"צ מימון (בן אדיבה) בן מסעודה זצוק"ל

בשורה משמחת לבני התורה:

שיעורים בליל שבועות

"נידונים על תרי"ג מצוות"

ע"י הרב אהרן בן אדיבה שליט"א.

שעה לפני חצות: ביה"כ "רחובות הנהר" - מתנה יהודה.

חצות: ביה"כ "אליהו הנביא" - רוממה.

2.30: ביה"כ "שערי רחמים" - נחלאת.

ברוכים הבאים

ברכת יישר כוח לכל השולחים תשובות.

ניתן לשלוח גם חלק מהתשובות.

וברכותינו לעשרות האברכים המסייעים

בהפצת הגיליון בכל רחבי הארץ, ולכל

המצטרפים אליהם.

בברכת חילכם לאורייתא! מערכת "פניני הדף".

* * *

תשובות ניתן לשלוח לפקס מספר 5817174 02

או לרח' פולנסקי 26 עבור פניני הדף ירושלים

pninyhadaf@gmail.com

גליון זה נודב לרפואתו המהירה של הילד

יאיר בן מיכל הי"ו בתושח"י אמן